

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)
den 28 september 2006 *

I mål C-150/05,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 35 EU, som framställts av Rechtbank 's-Hertogenbosch (Nederländerna), genom beslut av den 23 mars 2005 som inkom till domstolen den 4 april 2005, i målet

Jean Leon Van Straaten

mot

nederländska staten,

Republiken Italien,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av ordföranden på fjärde avdelningen K. Schiemann, tillförordnad ordförande på första avdelningen, samt domarna N. Colneric (referent), J.N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič och E. Levits,

* Rättegångsspråk: nederländska.

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: H. von Holstein,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 4 maj 2006,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Nederländernas regering, genom H.G. Sevenster och D.J.M. de Grave, båda i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av G. Aiello, avvocato dello Stato,
- Tjeckiens regering, genom T. Boček, i egenskap av ombud,
- Spaniens regering, genom M. Muñoz Pérez, i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom G. de Bergues och J.-C. Niollet, båda i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom E. Riedl, i egenskap av ombud,

- Polens regering, genom T. Nowakowski, i egenskap av ombud,

- Sveriges regering, genom K. Wistrand, i egenskap av ombud,

- Europeiska gemenskapernas kommission, genom W. Bogensberger och R. Troosters, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 8 juni 2006 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 54 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (EGT L 239, 2000, s. 19) (nedan kallad tillämpningskonventionen), vilken undertecknades i Schengen (Luxemburg) den 19 juni 1990.

- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Jean Leon Van Straaten, å ena sidan, och nederländska staten och Republiken Italien, å andra sidan, angående registreringen av en rapport i Schengens informationssystem (nedan kallad SIS) av de italienska myndigheterna rörande den fällande domen mot Jean Leon Van Straaten i Italien för narkotikabrott, i syfte att få honom utlämnad.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapsrätten

- 3 Enligt artikel 1 i protokollet om införlivande av Schengenregelverket inom Europeiska unionens ramar, vilket fogats till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen genom Amsterdamfördraget (nedan kallat protokollet), har tretton medlemsstater i Europeiska unionen, däribland Republiken Italien och Konungariket Nederländerna, bemyndigats att upprätta ett närmare samarbete sinsemellan inom tillämpningsområdet för Schengenregelverket, såsom detta definieras i bilagan till nämnda protokoll.
- 4 Schengenregelverket består enligt denna definition bland annat av avtalet mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Franska republiken om det gradvisa avskaffandet av kontroller vid de gemensamma gränserna, vilket undertecknades i Schengen den 14 juni 1985 (EGT L 239, 2000, s. 13) (nedan kallat Schengenavtalet), och av tillämpningskonventionen. Republiken Italien undertecknade ett avtal om anslutning till tillämpningskonventionen den 27 november 1990 (EGT L 239, 2000, s. 63), vilket trädde i kraft den 26 oktober 1997.

- 5 Enligt artikel 2.1 första stycket i protokollet skall Schengenregelverket från och med den tidpunkt då Amsterdamfördraget träder i kraft omedelbart gälla för de tretton medlemsstater som avses i artikel 1 i nämnda protokoll.
- 6 Europeiska unionens råd antog med tillämpning av artikel 2.1 andra stycket andra meningen i protokollet den 20 maj 1999 beslut 1999/436/EG om fastställande, i enlighet med relevanta bestämmelser i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och Fördraget om Europeiska unionen, av rättslig grund för samtliga bestämmelser och beslut som utgör Schengenregelverket (EGT L 176, s. 17). Av artikel 2 i detta beslut, jämförd med bilaga A till detta, följer att rådet har valt artiklarna 34 EU och 31 EU, vilka ingår i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen — med rubriken ”Bestämmelser om polissamarbete och straffrättsligt samarbete” — som rättslig grund för bestämmelserna i artiklarna 54–58 i tillämpningskonventionen.
- 7 Sistnämnda artiklar utgör kapitel 3, som har rubriken Principen *non bis in idem* (icke två gånger i samma sak) och som ingår i avdelning III i tillämpningskonventionen med rubriken ”Polis och säkerhet”.
- 8 Artikel 54 i tillämpningskonventionen har följande lydelse:

”En person beträffande vilken fråga om ansvar prövats genom lagakraftäggande dom hos en avtalsslutande part, får inte åtalas för samma gärning av en annan part, under förutsättning att, vid fällande dom, straffet avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagarna hos den part hos vilken avkunnandet ägt rum.”

9 Artikel 55.1 i tillämpningskonventionen har följande lydelse:

”1. I samband med ratificering, antagande eller godkännande av denna konvention kan en avtalsslutande part förklara sig icke bunden av artikel 54 i ett eller flera av följande fall:

a) Om gärning som avses i en utländsk dom förövats helt eller delvis på den egna avtalsslutande partens territorium; i det senare fallet skall dock inte detta undantag gälla om brottet i fråga delvis förövats på ett territorium som tillhör den avtalsslutande part hos vilken domen avkunnats.

...”

10 I artikel 71.1 i tillämpningskonventionen, avseende vilken artikel 34 EU samt artiklarna 30 EU och 31 EU har valts som rättslig grund, föreskrivs följande:

”De avtalsslutande parterna förbinder sig vad gäller direkt eller indirekt försäljning av varje slag av narkotika och psykotropa ämnen, även cannabis, samt innehav av sådana preparat och ämnen för försäljning eller export, att i enlighet med Förenta nationernas gällande konventioner ... vidta alla erforderliga åtgärder för att förebygga och straffa olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.”

11 Artikel 95.1 och 95.3 i tillämpningskonventionen har följande lydelse:

”1. Uppgifter angående personer som har efterlysts för förvarstagande för utlämning skall tas med på begäran av den ansökande partens rättsliga myndigheter.

3. En anmodad avtalsslutande part kan i dataregistret i den nationella delen hos Schengens informationssystem låta rapporten åtföljas av en uppgift som avser förbud, under tiden fram till de[ss] att denna uppgift raderas, [mot] att verkställa förvarstagande på grundval av rapporten. Radering av en sådan uppgift skall ske inom tjugofyra timmar efter registrering av rapporten, såvida den berörda parten inte avslår begäran om förvarstagande på rättsliga grunder eller av särskilda lämplighetsskäl. Om det finns synnerliga skäl med anledning av den sammansatta arten hos de sakförhållanden rapporten grunda[r sig] på, kan tidigare nämnda tidsfrist förlängas till att omfatta högst en vecka. Utan att det påverkar en sådan uppgift eller beslut om avslag kan övriga avtalsslutande parter låta verkställa det begärda förvarstagandet.”

12 I artikel 106.1 i tillämpningskonventionen föreskrivs följande:

”Endast den rapporterande avtalsslutande parten skall vara berättigad att göra ändringar, komplettera, korrigera eller radera de uppgifter som den låtit införa.”

13 I artikel 111 i tillämpningskonventionen föreskrivs följande:

”1. På varje avtalsslutande parts territorium skall enskilda personer kunna vända sig till domstol eller enligt nationell lag behöriga myndigheter med talan om framför allt rättelse, radering, upplysningar eller gottgörelse i samband med en rapport som berör honom.

2. Utan att det påverkar bestämmelserna i artikel 116 förbinder sig de avtalsslutande parterna inbördes att verkställa slutliga beslut som fattats av en domstol eller myndigheter som avses i punkt 1.”

14 Domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden på området regleras i artikel 35 EU. Artikel 35.3 b EU har följande lydelse:

”En medlemsstat som avger en förklaring enligt punkt 2 skall ange antingen

...

b) att en domstol i den staten får begära att Europeiska gemenskapernas domstol meddelar ett förhandsavgörande i en fråga som uppkommer i ett mål som är anhängigt vid den förstnämnda domstolen om giltighet eller tolkning av en rättsakt som avses i punkt 1, om den förstnämnda domstolen anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken.”

- 15 Konungariket Nederländerna har förklarat att den godtar domstolens behörighet i enlighet med artikel 35.2 EU och 35.3 b EU (EGT C 340, 1997, s. 308).

Internationell rätt

- 16 Artikel 4 i protokoll nr 7 till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, vilken undertecknades i Rom den 4 november 1950, har följande lydelse:

”1. Ingen får lagföras eller straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för ett brott för vilket han redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat.

2. Bestämmelserna i föregående punkt skall inte utgöra hinder för att målet tas upp på nytt i enlighet med lagen och rättegångsordningen i den berörda staten, om det föreligger bevis om nya eller nyuppdagade omständigheter eller om ett grovt fel begåtts i det tidigare rättegångsförfarandet, vilket kan ha påverkat utgången i målet.

3. Avvikelse får inte ske från denna artikel med stöd av artikel 15 i konventionen.”

- 17 Artikel 14.7 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, vilken antogs den 16 december 1966 och trädde i kraft den 23 mars 1976, har följande lydelse:

”Ingen må rannsakas eller straffas på nytt för ett brott, för vilket han redan blivit slutligt fälld till ansvar eller frikänd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i varje land.”

- 18 Artikel 36 i konventionen ersättande äldre konventioner rörande narkotika, vilken ingicks i New York den 30 mars 1961 inom ramen för Förenta nationerna, har följande lydelse:

”1. a) Varje part skall, under vederbörligt hänsynstagande till sina konstitutionella förhållanden, vidtaga nödvändiga åtgärder för att odling, produktion, tillverkning, extraktion, beredning, innehav, erbjudande, utbudande till försäljning, distribution, köp, försäljning, överlåtelse av varje slag, förmedling, försändelse, transitering, transport, import och export av narkotika i strid med bestämmelserna i denna konvention samt varje annan handling, som enligt sagda parts åsikt är i strid med bestämmelserna i denna konvention, skola utgöra straffbara brott, när de begås avsiktligt, och ... allvarliga brott skola vara belagda med adekvata straff, företrädesvis med fängelse eller andra frihetsberövande straff.

b) ...

2. Under hänsynstagande till en parts konstitutionella förhållanden, rättsordning och inhemska lagar,

- a) i) skall vart och ett av de i paragraf 1 uppräknade brotten betraktas som ett särskilt brott, om det förövas i olika länder;

...”

Twisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

¹⁹ Det framgår av beslutet om hänskjutande att Jean Leon Van Straaten innehade ett parti heroin på ungefär 5 kilogram i Italien omkring den 27 mars 1983, att heroinet transporterades från Italien till Nederländerna och att Jean Leon Van Straaten, under perioden den 27–30 mars 1983, innehade 1 000 gram av detta heroinparti.

²⁰ Den berörde åtalades i Nederländerna för, för det första, införsel av ungefär 5 500 gram heroin från Italien till Nederländerna den 26 mars 1983 eller omkring detta datum, tillsammans med. A. Yilmaz, för det andra, innehav av ungefär 1 000 gram heroin i Nederländerna under eller omkring perioden den 27–30 mars 1983 och, för det tredje, innehav av skjutvapen och ammunition i Nederländerna i mars 1983. Genom dom av den 23 juni 1983 frikände Arrondissementsrechtbank te s'-Hertogenbosch (Nederländerna) Jean Leon Van Straaten från ansvar enligt den åtalspunkt som avsåg införsel av heroin, eftersom den gärningen inte befanns vara styrkt. Han dömdes för de två andra gärningarna till fängelse i 20 månader.

- 21 I Italien åtalades Jean Leon Van Straaten, tillsammans med andra personer, för att den 27 mars 1983 eller omkring detta datum ha innehaft, och vid flera tillfällen ha fört ut till Nederländerna, tillsammans med Karakus Coskun, en betydande mängd heroin, totalt ungefär 5 kilogram. Tribunale ordinario di Milano (Italien) avgjorde målet i Jean Leon Van Straatens utelämnande, och dömde genom dom av den 22 november 1999 honom samt två andra personer till fängelse i tio år och böter på 50 miljoner italienska lire samt förpliktade dem att ersätta rättegångskostnaderna.
- 22 I målet vid den nationella domstolen har Jean Leon Van Straaten väckt talan mot nederländska staten och Republiken Italien. Den nationella domstolen har hänvisat till en rapport rörande Jean Leon Van Straaten vars rättsenlighet ifrågasätts i tvisten och som den skall undersöka mot bakgrund av tillämpningskonventionen. Genom beslut av den 16 juli 2004 anmodades Republiken Italien att inträda som part i målet vid den nationella domstolen.
- 23 Vid den nationella domstolen har Republiken Italien bestritt Jean Leon Van Straatens påståenden om att han, enligt artikel 54 i tillämpningskonventionen, inte borde ha åtalats av italienska staten eller för dess räkning och att alla handlingar i samband med detta åtal är rättsstridiga. Enligt Republiken Italien innebar inte domen av den 23 juni 1983, såvitt avser åtalpunkten rörande införsel av heroin, att skuldfrågan har prövats beträffande Jean Leon Van Straaten, eftersom han frikändes på denna punkt. Frågan om ansvar beträffande Jean Leon Van Straaten har inte prövats, i den mening som avses i artikel 54 i tillämpningskonventionen, såvitt avser denna gärning. Vidare har Republiken Italien gjort gällande att den, till följd av den förklaring som den avgett i enlighet med artikel 55.1 första meningen och led a i tillämpningskonventionen, inte är bunden av artikel 54 i nämnda konvention. Den nationella domstolen har underkänt sistnämnda grund.
- 24 I beslutet om hänskjutande har det inte lämnats några ytterligare upplysningar rörande förfarandet.

- 25 Den nederländska regeringen har uppgett att den dom som Arrondissementsrechtbank te s'-Hertogenbosch avkunnade den 23 juni 1983 fastställdes genom dom av Gerechtshof te 's-Hertogenbosch av den 3 januari 1984. I sistnämnda dom ändrades brottsrubriceringen under den andra åtalspunkten mot Jean Leon Van Straaten. Gerechtshof te 's Hertogenbosch rubricerade gärningen som "frivilligt innehav av ungefär 1 000 gram heroin i Nederländerna under eller omkring perioden den 27–30 mars 1983". Jean Leon Van Straaten överklagade den domen till Hoge Raad der Nederlanden, vilken avslog överklagandet genom dom av den 26 februari 1985. Domen vann laga kraft och Jean Leon Van Straaten avtjänade sitt straff.
- 26 Enligt den nederländska regeringen registrerades, på begäran av de italienska rättsliga myndigheterna, år 2002 en rapport i SIS för att Jean Leon Van Straaten skulle tas i förvar för utlämning, på grundval av en arresteringsorder utfärdad av åklagarmyndigheten i Milano den 11 september 2001. Konungariket Nederländerna lät rapporten åtföljas av en sådan uppgift som avses i artikel 95.3 i tillämpningskonventionen, varför förvarstagandet inte kunde verkställas i Nederländerna.
- 27 Efter att ha underrättats om rapporten år 2003 och därigenom om den fällande domen mot honom i Italien, vände sig Jean Leon Van Straaten först, men utan framgång, till de italienska rättsliga myndigheterna för att uppgifterna rörande honom i SIS skulle raderas. Korps Landelijke Politiediensten (nederländsk central polismyndighet, nedan kallad KLPD) uppgav för Jean Leon Van Straaten, i skrivelse av den 16 april 2004, att den inte hade befogenhet att radera rapporten i SIS, eftersom den inte var rapporterande myndighet enligt artikel 106 i tillämpningskonventionen.
- 28 Jean Leon Van Straaten ingav därefter en ansökan till den nationella domstolen om att berörd minister eller KLPD skulle förpliktas att radera de personliga uppgifter som rörde honom från polisregistret. Nämnda domstol slog i ett beslut av den 16 juli 2004 fast att det enligt artikel 106.1 i tillämpningskonventionen enbart var Republiken Italien som hade befogenhet att vidta åtgärder för att radera de uppgifter som Jean Leon Van Straatens begäran avsåg. Med hänsyn till detta kvalificerade den

nationella domstolen ansökan som en ansökan om att Republiken Italien skulle förpliktas att radera uppgifterna i fråga. Följaktligen anmodades Republiken Italien att inträda som part i målet vid den nationella domstolen.

- 29 Den nationella domstolen konstaterade därefter att Jean Leon Van Straaten, enligt artikel 111.1 i tillämpningskonventionen, har möjlighet att väcka talan vid enligt nederländsk rätt behörig domstol mot Republiken Italien för att den fört in uppgifter som rör honom i SIS. Enligt artikel 111.2 i nämnda konvention är Republiken Italien skyldig att verkställa ett slutligt avgörande av nederländsk domstol rörande en sådan talan.
- 30 Mot denna bakgrund beslutade Rechtbank 's-Hertogenbosch att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
- ”1) Hur skall 'samma gärning' i den mening som avses i artikel 54 i [tillämpningskonventionen] förstås? (Är innehav av ungefär 1 000 gram heroin i Nederländerna under eller omkring perioden från den 27 till och med den 30 mars 1983 samma gärning som att ha ungefär 5 kilogram heroin i sin besittning i Italien den 27 mars 1983 eller omkring detta datum, med hänsyn tagen till att heroinpartiet i Nederländerna utgjorde en del av heroinpartiet i Italien? Är utförseln av ett parti heroin från Italien till Nederländerna samma gärning som införsel av samma parti heroin från Italien till Nederländerna, om det tas hänsyn till att Jean Leon Van Straatens medmisstänkta i Nederländerna och Italien inte helt och hållet var samma personer? Är det beträffande hela handlingsförloppet, bestående av besittning i Italien, utförsel från Italien, införsel till Nederländerna och innehav i Nederländerna av det aktuella heroinet, fråga om 'samma gärning'?)
- 2) Har fråga om ansvar prövats beträffande en person i den mening som avses i artikel 54 i [tillämpningskonventionen] om åtalet inte kan styrkas och den tilltalade därför frikänns i dom?”

Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning

- 31 Inledningsvis skall det konstateras att domstolen, i förevarande mål, är behörig att uttala sig om tolkningen av artikel 54 i tillämpningskonventionen, eftersom den ordning som föreskrivs i artikel 234 EG kan tillämpas på en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 35 EU, i enlighet med de villkor som föreskrivs i denna artikel (se dom av den 16 juni 2005 i mål C-105/03, Pupino, REG 2005, s. I-5285, punkt 28), och eftersom Konungariket Nederländerna har avgett en förklaring i enlighet med artikel 35.3 b EU som började att gälla den 1 maj 1999, det datum då Amsterdamfördraget trädde i kraft.
- 32 Den franska regeringen har ifrågasatt huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning på grund av att de uppgifter som den nationella domstolen har lämnat är knapphändiga. Av dessa uppgifter framgår enligt denna regering inte vad tvisten avser eller varför de båda frågor som ställts måste besvaras.
- 33 Det skall i detta avseende erinras om att det ankommer uteslutande på de nationella domstolarna, vid vilka tvisten anhängiggjorts och som har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i varje enskilt mål bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till domstolen (se dom av den 9 mars 2000 i mål C-437/97, EKW och Wein & Co, REG 2000, s. I-1157, punkt 52, och av den 4 december 2003 i mål C-448/01, EVN och Wienstrom, REG 2003, s. I-14527, punkt 74). Domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts avser tolkningen av gemenskapsrätten.
- 34 Domstolen har endast möjlighet att underlåta att besvara en tolkningsfråga från en nationell domstol när det är uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för talan i målet vid den nationella domstolen, när frågan är hypotetisk eller när domstolen inte har tillgång till de uppgifter om omständigheterna i målet och om

relevant nationell rätt som krävs för att den skall kunna ge ett användbart svar på de frågor som har ställts till den (se bland annat dom av den 13 mars 2001 i mål C-379/98, PreussenElektra, REG 2001, s. I-2099, punkt 39, av den 19 februari 2002 i mål C-35/99, Arduino, REG 2002, s. I-1529, punkt 25, och av den 11 juli 2006 i mål C-13/05, Chacón Navas, REG 2006, s. I-6387, punkt 33).

- 35 I förevarande fall konstaterar domstolen att skälen i beslutet om hänskjutande, trots att de är kortfattade och inte särskilt strukturerade, innehåller tillräckligt med uppgifter dels för att det skall anses uteslutet att de frågor som ställts inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för talan i målet vid den nationella domstolen eller att frågan är hypotetisk, dels för att domstolen skall kunna ge ett användbart svar på dessa frågor. Det framgår nämligen av sammanhanget i beslutet om hänskjutande att Jean Leon Van Straatens talan syftar till ogiltigförklaring av den rapport som avser honom och som har registrerats i SIS, och enligt den nationella domstolen kan den berörde endast vinna framgång med sin talan om den fällande dom som avkunnats i Nederländerna, med tillämpning av principen *ne bis in idem* enligt artikel 54 i tillämpningskonventionen, utgör hinder för att han i Italien blir föremål för det åtal som var orsaken till nämnda rapport.
- 36 Den spanska regeringen anser att den första frågan inte kan tas upp till sakprövning. Den har hävdats att frågan endast avser de faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen och att den nationella domstolen i själva verket har begärt att domstolen skall tillämpa artikel 54 i tillämpningskonventionen på de faktiska omständigheter som föranlett det nationella förfarandet.
- 37 I detta hänseende skall det erinras om att även om domstolen saknar behörighet enligt artikel 234 EG att tillämpa en gemenskapsrättslig bestämmelse i en bestämd tvist, kan den emellertid, inom ramen för det samarbete mellan domstolar som har inrättats genom nämnda artikel, med utgångspunkt i handlingarna i målet tillhandahålla alla sådana uppgifter om gemenskapsrättens tolkning som den nationella domstolen kan behöva för att bedöma verkningarna av denna bestämmelse (dom av den 5 mars 2002 i de förenade målen C-515/99, C-519/99–C-524/99 och C-526/99–C-540/99, Reisch m.fl., REG 2002, s. I-2157, punkt 22).

38 Genom den första frågan har den nationella domstolen begärt en tolkning av artikel 54 i tillämpningskonventionen mot bakgrund av de faktiska förhållanden som den har angett inom parentes. Det har däremot inte begärts att domstolen skall tillämpa denna artikel på de faktiska omständigheter som angetts.

39 Härav följer att begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

40 Den nationella domstolen har ställt denna fråga för att få klarhet i vilka kriterier som är relevanta för tillämpningen av begreppet samma gärning, i den mening som avses i artikel 54 i tillämpningskonventionen, med hänsyn till de faktiska förhållanden som den har angett inom parentes.

41 I det avseendet har domstolen, i punkt 27 i dom av den 9 mars 2006 i mål C-436/04, Van Esbroeck (REG 2006, s. I-2333), konstaterat att det framgår av ordalydelsen i artikel 54 i tillämpningskonventionen, som innehåller uttrycket samma gärning, att bestämmelsen endast avser de konkreta omständigheter som gärningarna i fråga består av, och inte hur gärningarna kvalificeras i rättsligt hänseende.

42 Det uttryck som används i nämnda artikel skiljer sig således från de uttryck som förekommer i andra internationella konventioner i vilka principen *ne bis in idem* slås fast (domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 28).

- 43 Tillämpningen av principen *ne bis in idem*, som slås fast i artikel 54 i tillämpningskonventionen, förutsätter med nödvändighet att det råder ett ömsesidigt förtroende mellan de avtalsslutande staterna vad gäller deras respektive straffrättsliga system och att var och en av dem godtar att gällande straffrättsliga bestämmelser i övriga avtalsslutande stater tillämpas, även om en tillämpning av den egna nationella rätten skulle leda till ett annat resultat (domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 30).
- 44 Den omständigheten att det i två olika avtalsslutande stater kan förekomma olika rättsliga kvalificeringar av samma gärning kan således inte hindra tillämpningen av artikel 54 i tillämpningskonventionen (domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 31).
- 45 Denna uppfattning bekräftas även av syftet med artikel 54, som är att säkerställa att en person inte åtalas för samma gärning i flera avtalsslutande stater på grund av att han utövat sin rätt till fri rörlighet (domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 33 och där angiven rättspraxis).
- 46 Den fria rörligheten kan endast säkerställas effektivt om den som gjort sig skyldig till en gärning för vilken han redan har ådömts och avtjänat straff eller, i förekommande fall, frikänts genom lagakraftäggande dom i en avtalsslutande stat vet att han kan förflytta sig inom Schengenområdet utan fruktan för att åtal väcks i en annan avtalsslutande stat med motiveringen att gärningen enligt den medlemsstatens rättssystem utgör ett annat brott (se domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 34).
- 47 Eftersom de nationella strafflagstiftningarna inte har harmoniserats, skulle ett kriterium som grundar sig på gärningarnas rättsliga kvalificering eller på det rättsliga intresse som skyddas kunna ge upphov till lika många hinder för den fria rörligheten inom Schengenområdet som det finns straffrättsliga system i de avtalsslutande staterna (domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 35).

- 48 Under dessa omständigheter är det enda relevanta kriteriet för tillämpningen av artikel 54 i tillämpningskonventionen huruvida de konkreta gärningarna är identiska i den meningen att de utgör en helhet av konkreta omständigheter som är ouplösligt förbundna med varandra (domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 36).
- 49 När det gäller narkotikabrott krävs det inte att de kvantiteter narkotika som är i fråga i de två berörda avtalsslutande staterna eller att de personer som påstås ha medverkat till gärningarna i de båda staterna är identiska.
- 50 Det är således inte uteslutet att en situation där det saknas en sådan identitet kan anses utgöra en helhet av omständigheter som till sin art är ouplösligt förbundna med varandra.
- 51 Domstolen har vidare redan slagit fast att straffbara gärningar som består i ut- och införsel av samma narkotika och som leder till åtal i olika avtalsslutande stater till tillämpningskonventionen i princip skall anses utgöra "samma gärning" i den mening som avses i artikel 54 (domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 42).
- 52 Såsom den nederländska regeringen korrekt har påpekat ankommer den slutgiltiga bedömningen i detta hänseende på de behöriga nationella domstolarna, som skall fastställa huruvida de konkreta gärningarna i fråga utgör en helhet av omständigheter som är ouplösligt förbundna med varandra i tid och rum samt med hänsyn till vad de avser (domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 38).

53 Mot denna bakgrund skall den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 54 i tillämpningskonventionen skall tolkas på följande sätt:

- Det kriterium som är relevant för tillämpningen av nämnda artikel är huruvida de konkreta gärningarna är identiska i den mening att de utgör en helhet av omständigheter som är oupplösligt förbundna med varandra, oberoende av gärningarnas rättsliga kvalificering eller det rättsliga intresse som skyddas.

- När det gäller narkotikabrott krävs det inte att de kvantiteter narkotika som är i fråga i de två berörda avtalsslutande staterna eller de personer som påstås ha medverkat till gärningarna i de båda staterna är identiska.

- Straffbara gärningar som består i ut- och införsel av samma narkotika och som leder till åtal i olika stater som tillträtt denna konvention skall i princip anses utgöra "samma gärning" i den mening som avses i artikel 54. Den slutgiltiga bedömningen i detta hänseende ankommer dock på de behöriga nationella domstolarna.

Den andra frågan

54 Den nationella domstolen har ställt denna fråga för att få klarhet i huruvida principen *ne bis in idem*, som kommer till uttryck i artikel 54 i tillämpningskonventionen, är tillämplig på ett beslut av de rättsliga myndigheterna i en avtalsslutande stat, varigenom den misstänkte frikänns på grund av bristande bevisning.

- 55 Enligt artikel 54 i tillämpningskonventionen får en person inte åtalas i en avtalsslutande stat för samma gärning beträffande vilken hans ansvar redan har prövats genom lagakraftäggande dom i en annan avtalsslutande stat, under förutsättning att, vid fällande dom, straffet avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas.
- 56 Artikel 54 i tillämpningskonventionen består av en enda mening, och huvudsatsen innehåller inte någon hänvisning till innehållet i den lagakraftäggande domen. Det är endast bisatsen i artikel 54 i tillämpningskonventionen som avser det fall då det är fråga om en fällande dom, genom att det för det fallet uppställs ett särskilt villkor för förbudet mot åtal. Om den allmänna regel som anges i huvudsatsen endast skulle vara tillämplig på fällande domar vore det överflödigt att precisera att specialregeln är tillämplig vid fällande dom.
- 57 Det är ostridigt att syftet med artikel 54 i tillämpningskonventionen är att säkerställa att en person inte åtalas för samma gärning i flera avtalsslutande stater på grund av att han utövat sin rätt till fri rörlighet (se dom av den 11 februari 2003 i de förenade målen C-187/01 och C-385/01, Gözütok och Brügge, REG 2003, s. I-1345, punkt 38).
- 58 Att inte tillämpa denna artikel på ett lagakraftäggande avgörande som innebär frikännande på grund av bristande bevisning skulle kunna äventyra utövandet av rätten till fri rörlighet (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Van Esbroeck, punkt 34).
- 59 Att inleda ett brottmålsförfarande i en annan avtalsslutande stat avseende samma gärning, när ett frikännande på grund av bristande bevisning vunnit laga kraft, skulle dessutom undergräva rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar. Den misstänkte skulle nämligen behöva frukta att åtal väcks på nytt i en annan avtalsslutande stat trots att frågan om ansvar för samma gärning prövats genom ett lagakraftäggande avgörande.

- 60 Det skall tilläggas att domstolen, i dom av den 10 mars 2005 i mål C-469/03, Miraglia (REG 2005, s. I-2009), punkt 35, har slagit fast att principen *ne bis in idem*, som kommer till uttryck i artikel 54 i tillämpningskonventionen, inte är tillämplig på ett beslut av de rättsliga myndigheterna i en medlemsstat, vilket inte innehåller någon bedömning i sak och där ett mål förklaras vara avslutat efter det att åklagarmyndigheten har beslutat att inte väcka åtal endast av det skälet att ett brottmålsförfarande redan pågår i en annan medlemsstat mot den misstänkte för samma gärningar. I förevarande mål är det inte nödvändigt att ta ställning till huruvida ett frikännande som inte grundar sig på en bedömning i sak kan omfattas av denna artikel, utan det räcker att konstatera att ett frikännande på grund av bristande bevisning grundar sig på en sådan bedömning i sak.
- 61 Följaktligen skall den andra frågan besvaras så, att principen *ne bis in idem*, som kommer till uttryck i artikel 54 i tillämpningskonventionen, är tillämplig på ett lagakraftäggande avgörande av de rättsliga myndigheterna i en avtalsslutande stat, varigenom den misstänkte frikänns på grund av bristande bevisning.

Rättegångskostnader

- 62 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) Artikel 54 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985 mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken**

Tyskland och Franska republiken om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, vilken undertecknades i Schengen den 19 juni 1990, skall tolkas på följande sätt:

- Det kriterium som är relevant för tillämpningen av nämnda artikel är huruvida de konkreta gärningarna är identiska i den meningen att de utgör en helhet av omständigheter som är ouplösligt förbundna med varandra, oberoende av gärningarnas rättsliga kvalificering eller det rättsliga intresse som skyddas.

  - När det gäller narkotikabrott krävs det inte att de kvantiteter narkotika som är i fråga i de två berörda avtalsslutande staterna eller de personer som påstås ha medverkat till gärningarna i de båda staterna är identiska.

  - Straffbara gärningar som består i ut- och införsel av samma narkotika och som leder till åtal i olika stater som tillträtt denna konvention skall i princip anses utgöra ”samma gärning” i den mening som avses i artikel 54. Den slutgiltiga bedömningen i detta hänseende ankommer dock på de behöriga nationella domstolarna.
- 2) Principen *ne bis in idem*, som kommer till uttryck i artikel 54 i denna konvention, är tillämplig på ett lagakraftgående avgörande av de rättsliga myndigheterna i en avtalsslutande stat, varigenom den misstänkte frikänns på grund av bristande bevisning.

Underskrifter